

Wrocław, 20 września 2015 r.

Dr Grzegorz Rdzanek
Uniwersytet Wrocławski

Autoreferat przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych

Imię i nazwisko: Grzegorz Rdzanek

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, nadany uchwałą Rady Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 7 czerwca 2002 roku, na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej pod tytułem: „Miejsce Litwy, Łotwy i Estonii w polityce wojskowej Danii w latach 1993 – 2000”.

Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

2002 – 2013: adiunkt w Zakładzie Studiów nad Unią Europejską Instytutu Studiów Międzynarodowych

2013 – obecnie: adiunkt w Pracowni Koordynacji Badań i Dydaktyki Bezpieczeństwa Narodowego Instytutu Studiów Międzynarodowych

2013 – styczeń 2015: Kierownik Pracowni Koordynacji Badań i Dydaktyki Bezpieczeństwa Narodowego Instytutu Studiów Międzynarodowych

2002 – 2007: adiunkt Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie

2009 – do końca 2013: zastępca Dyrektora Instytutu Studiów Międzynarodowych ds. Dydaktyki

Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zmianami)

Grzegorz Rdzanek

Tytuł osiągnięcia naukowego: Cykl publikacji zatytułowany: „Polityka bezpieczeństwa Danii i Norwegii w kontekście ewolucji euroatlantyckiego systemu bezpieczeństwa w XX i XXI wieku”.

Publikacje wchodzące w skład cyklu

- 1) Grzegorz Rdzanek, *Dania wobec problemu członkostwa Litwy, Łotwy i Estonii w NATO w latach 1993-2000*, w: *Zeszyty Naukowe*, Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie, Nr V, Kutno 2003, s. 161-184.
- 2) Grzegorz Rdzanek, *Powstanie i rozwój bałtyckiego batalionu BALTBAT*, w: *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych*, Nr 2 (128), Wrocław, kwiecień – czerwiec 2003, s. 91-101.
- 3) Grzegorz Rdzanek, *Dania wobec budowy sił zbrojnych Unii Europejskiej w latach 1992-2003*, w: *Euroatlantycka obronność na rozdrożu*, pod redakcją Grzegorza Rdzanka, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2004, s. 191-218.
- 4) Grzegorz Rdzanek, *Duńskie zobowiązania sojusznicze w świetle ewolucji koncepcji obronnej NATO*, w: *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych*, Nr 3 (132), Wrocław 2004, s. 106-118.
- 5) Grzegorz Rdzanek, *Ewolucja koncepcji bałtyckiego batalionu BALTBAT w świetle wymagań stojących przed wojskami przyszłości*, *Materiały Studialne*, Nr 4, kwiecień 2004, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa, s. 1-20.
- 6) Grzegorz Rdzanek, *Strategiczne i wojskowe konsekwencje członkostwa Estonii, Litwy i Łotwy w NATO, widziane z norweskiej perspektywy przed szczytem w Pradze*, w: *Racja stanu. Studia i materiały*, Nr 1 (3) 2008, Instytut Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2008, s. 201-216.
- 7) Grzegorz Rdzanek, *U źródeł Nordyckiej Grupy Bojowej – nowy wymiar regionalnej współpracy wojskowej*, w: *Regionalizacja w stosunkach międzynarodowych. Aspekty polityczno-gospodarcze*, redakcja naukowa: Katarzyna Jędrzejczyk-Kuliniak, Leszek

Kwieciński, Bartosz Michalski, Elżbieta Stadtmüller, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 516-536.

- 8) Grzegorz Rdzanek, *Główne determinanty duńskiego bezpieczeństwa energetycznego*, w: *Racja stanu. Studia i materiały*, Nr 1 (3) 2008, Instytut Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2008, s. 135-150.
- 9) Grzegorz Rdzanek, *Norweskie zaangażowanie w integrację republik bałtyckich z NATO*, w: *Międzynarodowa integracja w basenie Morza Bałtyckiego*, praca zbiorowa pod redakcją Macieja Drzonka, Janusza Jartysia oraz Artura Staszczyka, Księgarnia Akademicka, Szczecin – Kraków 2008, s. 93-114.
- 10) Grzegorz Rdzanek, *Rola Norweskich Sił Specjalnych w systemie reagowania na zagrożenia i akty terrorystyczne*, w: *Katastrofy naturalne i cywilizacyjne. Zagrożenia i wyzwania dla bezpieczeństwa. Tom 2*, pod redakcją naukową Mariana Żubera, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych, Wrocław 2009, s. 143-152.
- 11) Grzegorz Rdzanek, *Spojrzenie na cele i metody działań zbrojnych sił rebelianckich w Afganistanie i Iraku przez pryzmat doświadczenia wojsk duńskich i norweskich*, w: *Służby specjalne. Przeszłość i teraźniejszość*, pod redakcją Grzegorza Rdzanka i Grzegorz Tokarza, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2009, s. 219-230.
- 12) Grzegorz Rdzanek, *Wojskowa współpraca wywiadowcza w ramach struktur Unii Europejskiej – cele, założenia, uwarunkowania*, w: *Służby specjalne. Przeszłość i teraźniejszość*, pod redakcją Grzegorza Rdzanka i Grzegorza Tokarza, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2009, s. 171-190.
- 13) Grzegorz Rdzanek, *Wybrane przeszkody i ograniczenia na drodze do efektywnej współpracy wywiadowczej w ramach Unii Europejskiej*, w: *Dokąd zmierza Europa ?*, pod redakcją Piotra Mickiewicza i Heleny Wyligały, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2009, s. 346-358.
- 14) Grzegorz Rdzanek, *Duńskie siły zbrojne u progu rewolucji*, w: *Edukacja w siłach zbrojnych RP w dobie profesjonalizacji*, redakcja naukowa Wojciech Horyń, Krzysztof Klupa, Lesław Wełyczko, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych, Wrocław 2010, s. 458-470.
- 15) Grzegorz Rdzanek, *Współpraca wojskowa państw nordyckich w pierwszej dekadzie XXI wieku*, w: *Bezpieczeństwo współczesnego świata – wyzwania i zagrożenia*,

redakcja naukowa Andrzej Kusztełak, Maiuscula – Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlu i Usług, Poznań 2011, s. 193-207.

- 16) Grzegorz Rdzanek, *Danish military cooperation Doctrine in the Baltic Sea area in the 1990s*, w: *Collective identity, international cooperation and national interest in Europe and Beyond*, edited by Aleksandra Trzcielińska-Polus, Barbara Curyło, Stefan Garsztecki, Wydawnictwo Instytut Śląski, Opole 2011, s. 196-220.
- 17) Grzegorz Rdzanek, *Doświadczenia duńskiego zaangażowania militarnego w afgańskiej prowincji Helmand*, w: *Bezpieczeństwo RP w wymiarze narodowym i międzynarodowym*, redakcja naukowa: Maciej Marszałek, Grzegorz Sobolewski, Tomasz Konopka, Anna Cyran, Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach, Kielce 2011, s. 279-293.
- 18) Grzegorz Rdzanek, *JAS Gripen kontra F-35 Lightning II. Rywalizacja o kontrakt norweski*, w: *Zeszyty Naukowe*, Nr 1(82), Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2011, ss. 300-319.
- 19) Grzegorz Rdzanek, *Norwesko-rosyjskie strategiczne partnerstwo energetyczne*, w: *Federacja Rosyjska w procesie demokratyzacji*, redakcja naukowa Józef Tymanowski, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2011, s. 339-356.
- 20) Grzegorz Rdzanek, *Udział Norwegii w unijnych operacjach wojskowych w świetle zapisów Traktatu Lizbońskiego*, w: *Międzynarodowe role Unii Europejskiej – wybrane aspekty*, pod redakcją Artura Staszczyka i Tomasza Czapiewskiego, Wydawnictwo Zapol, Szczecin 2011, s. 89-98.
- 21) Grzegorz Rdzanek, *Norwesko-rosyjska rywalizacja o zasoby Północy. Od naturalnej sprzeczności interesów do współpracy*, w: *Wojna o pokój. Współczesna rywalizacja, spory, konflikty i wojny*, redakcja naukowa Mariusz Kubiak, Mirosław Minkinia, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Warszawa-Siedlce 2011, s. 105-116.
- 22) Grzegorz Rdzanek, *Zasady eksportu norweskiej produkcji zbrojeniowej na przykładzie sprzedaży pocisków raketowych NSM do Polski*, w: *Współczesne uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego*, redakcja naukowa: Maciej Marszałek, Grzegorz Sobolewski, Tomasz Konopka, Anna Cyran, Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach, Kielce 2012, s. 119-131.

- 23) Grzegorz Rdzanek, *Norwegia rajem dla terrorystów ? Czynniki sprzyjające rozwojowi radykalizmu i terroryzmu islamskiego w Norwegii*, w: *Ekstremizm polityczny we współczesnym świecie*, pod redakcją Aleksandry Moroskiej-Bonkiewicz, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2012, s. 254-271.
- 24) Grzegorz Rdzanek, *Norwegia wobec wybranych aspektów transformacji NATO podnoszonych w przededniu i w trakcie szczytu w Rydze*, w: *Acta Politica*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Nr 24 (674), Szczecin 2012, s. 63-83.
- 25) Grzegorz Rdzanek, *Rozwój zdolności operacyjnych Unii Zachodnioeuropejskiej od Maastricht do Amsterdamu z uwzględnieniem roli członka stowarzyszonego na przykładzie Norwegii*, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2013, ss. 289.
- 26) Grzegorz Rdzanek, *Miejsce norweskich sił specjalnych w systemie obronnym państwa*, w: *NATO wobec wyzwań współczesnego świata*, redakcja naukowa Robert Czulda, Robert Łoś, Jacek Regina-Zacharski, Instytut Badań nad Stosunkami Międzynarodowymi w Warszawie, Katedra Teorii Polityki Zagranicznej – Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego, Warszawa - Łódź 2013, s. 219-234;
- 27) Grzegorz Rdzanek, *Strategia użycia norweskiej marynarki wojennej a wyzwania Dalekiej Północy*, w: *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego*, Vol. 8, Nr 1 (2014), Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wrocław 2014, s. 94-106;
- 28) Grzegorz Rdzanek, *The experience of the Scandinavian states and the process of the modernization of the Polish Navy*, Pulaski Policy Paper, Warszawa 2014, ss. 7.
- 29) Grzegorz Rdzanek, *Kulturowe, społeczne oraz cywilizacyjne determinanty polityki obronnej na przykładzie Danii – konstruktywistyczne podejście do badań nad obronnością*, w: *Obronność jako dyscyplina naukowa*, redakcja naukowa Andrzej Polak, Krzysztof Krakowski, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2015, s. 92-104.
- 30) Aleksandra Kusztal, Grzegorz Rdzanek, *Konflikt hybrydowy w Afganistanie w świetle doświadczeń duńskich i norweskich sił zbrojnych*, w: *Spółczesność a wojna. Kryzysy społeczne – retrospekcja i współczesność*, redakcja naukowa Marek Bodziany, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych, Wrocław 2015, s. 173-198.

31) Grzegorz Rdzanek, *Dania jako uczestnik wielostronnej współpracy państw nordyckich w zakresie polityki zbrojeniowej*, Difin, Warszawa 2015, ss. 224.

Omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Moje zainteresowania badawcze i aktywność naukowa koncentrowały się i koncentrują wokół następujących zagadnień:

1. Doktryn obronnych dwóch państw skandynawskich – Danii i Norwegii oraz sposobów realizacji polityki bezpieczeństwa przez oba państwa w latach dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku i w pierwszej dekadzie dwudziestego pierwszego wieku.
2. Funkcjonowania euroatlantyckiego systemu bezpieczeństwa militarnego opartego o Organizację Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) oraz Unię Europejską po zakończeniu zimnej wojny.
3. Wpływu czynników wewnętrznych i zewnętrznych o militarnym i nie-militarnym charakterze na systemy bezpieczeństwa (w tym systemy obronne) Danii i Norwegii.
4. Specyfiki współczesnych zagrożeń militarnych i nie-militarnych dla systemu bezpieczeństwa międzynarodowego, ze szczególnym uwzględnieniem wyjątkowych cech współczesnych niepaństwowych konfliktów zbrojnych oraz zagrożeń asymetrycznych.

Zainteresowanie systemami bezpieczeństwa Danii oraz Norwegii i polityką obronną obu państw, wynikało z licznych przesłanek poznawczych:

1. Po pierwsze, w obszarze trzech dyscyplin naukowych bezpośrednio odnoszących się do problematyki bezpieczeństwa: mowa tutaj o Naukach o bezpieczeństwie, Naukach o obronności, Naukach o polityce, badania dotyczące Danii i Norwegii są – na gruncie polskim - wyjątkowo skromne. Brakuje zarówno opracowań o charakterze *stricte*

opisowym, jak i pogłębionych analiz problemowych, nasyconych walorami teoretycznymi. Uznałem zatem, że wypełnienie tej luki będzie z punktu widzenia rozwoju wspomnianych dyscyplin potrzebne. Szczególnie, że oba państwa będące podmiotem moich naukowych zainteresowań są, podobnie jak Rzeczpospolita Polska, członkami Sojuszu Północnoatlantyckiego, a co więcej – możemy w obu przypadkach mówić o państwach sąsiadujących z Polską (choć nie bezpośrednio).

2. Po drugie, Dania i Norwegia stanowią wyjątkowe pod wieloma względami obiekty badawcze. Królestwo Danii jest członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego, należy także do struktur Unii Europejskiej, lecz na zasadzie formalnego wyłączenia (ang. opt-out) nie uczestniczy w rozwoju zdolności obronnych Unii Europejskiej w ramach Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa. Norwegia z kolei, nie jest członkiem Unii Europejskiej, lecz bardzo intensywnie współpracuje ze strukturami wojskowymi Unii Europejskiej. Równocześnie jako członek NATO, Królestwo Norwegii zdecydowanie opowiada się za wszechstronnym współdziałaniem operacyjnym pomiędzy Sojuszem Północnoatlantyckim a Unią Europejską. Ze względu na ograniczone zasoby, oba państwa zmuszone są do prowadzenia bardzo przemyślanej, wysoce efektywnej polityki obronnej. Ich podejście do obronności w wielu dziedzinach stanowić może wzór do naśladowania dla innych państw europejskich.
3. Po trzecie, siły zbrojne Danii oraz Norwegii – podobnie jak siły zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej – od początku lat dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku aktywnie uczestniczą w różnego rodzaju ekspedycyjnych działaniach stabilizacyjnych (Bośnia, Kosowo, Afganistan). Duńskie i norweskie doświadczenie wynikające z zaangażowania formacji w operacjach wojskowych innych niż wojenne, mają z jednej strony wyjątkowy – narodowy charakter, z drugiej jednak doszukać się w nich można szeregu cech o charakterze uniwersalnym. Ich poznanie i zrozumienie pomoże w sformułowaniu praktycznych wymogów planistycznych odnoszących się do organizowania i kierowania stabilizacyjnymi operacjami wojskowymi.
4. Po czwarte, uwarunkowania (finansowe, geopolityczne, polityczne) procesu formułowania i realizacji polityki obronnej Królestwa Danii oraz Królestwa Norwegii są w wielu aspektach zbliżone do uwarunkowań będących udziałem polskiego procesu

stanowienia polityki obronnej i funkcjonowania systemu obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Wspomnieć w tym miejscu należy o takich wspólnych determinantach polityk obronnych dwóch omawianych państw skandynawskich oraz Polski jak: położenie w bezpośrednim sąsiedztwie granic Federacji Rosyjskiej (Polska i Norwegia), relatywnie ograniczone w stosunku do rzeczywistych potrzeb środki finansowe możliwe do wydatkowania na modernizację jakościową – technologiczną sił zbrojnych (Dania, Norwegia, Polska), znaczenie sił powietrznych oraz sił morskich w militarnym podsystemie systemu obronnego państwa (Dania, Norwegia, Polska), konieczność pozyskiwania sprzętu wojskowego i technologii wojskowych od dostawców zewnętrznych, w związku z ograniczeniami narodowej bazy badawczej i produkcyjnej (Dania, Norwegia, Polska), właściwości fizyczno-geograficzne państw (Dania, Norwegia, Polska). Wydaje się zatem ze wszech miar zasadne zbadanie, w jaki sposób - w obliczu zbliżonych czynników determinujących obronność państwa i jego politykę bezpieczeństwa militarnego – władze Danii i Norwegii rozwijają posiadany potencjał obronny oraz jak dostosowują go do dynamicznie zmieniających się potrzeb, wynikających ze zmian zachodzących w obrębie globalnego środowiska bezpieczeństwa.

5. Po piąte, Rzeczpospolita Polska, Królestwo Danii oraz Królestwo Norwegii od 1999 roku współpracują politycznie i współdziałają militarnie w ramach kolektywnych struktur polityczno-wojskowych Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. Zarówno na poziomie celów strategicznych odnoszących się do kształtu tej organizacji, kierunków jej ewolucji, czy doktryny bezpieczeństwa, jak również na poziomie celów średnioterminowych i krótkoterminowych realizowanych przez poszczególne państwa z omawianej trójki, niejednokrotnie zdarza się, że interesy i koncepcje państwa duńskiego, norweskiego i polskiego są ze sobą zbieżne, by nie rzec identyczne. Chcąc aktywnie współpracować ze skandynawskimi partnerami na forum struktur politycznych i wojskowych NATO powinniśmy – jak się wydaje – dogłębnie poznać i zrozumieć rzeczywiste cele duńskich i norweskich działań podejmowanych w obrębie NATO.
6. Po szóste wreszcie, państwo polskie wraz z państwem duńskim oraz norweskim współtworzą system bezpieczeństwa regionu Morza Bałtyckiego. W jego obrębie są

one powiązane szeregiem obiektywnych zależności oraz wspólnych potrzeb w dziedzinie politycznej i militarnej. Poznanie stosunku Danii i Norwegii do kluczowych wyzwań wpisanych w funkcjonowanie tego systemu jest warunkiem niezbędnym dla prowadzenia przez polskie władze skutecznej polityki wobec wszystkich uczestników tego systemu.

Początki mojego zainteresowania badawczego problematyką bezpieczeństwa i obronności Danii oraz Norwegii są nierozdzielnie związane z pobytem studyjno-badawczym w Uniwersytecie w Aalborgu w okresie sierpień 2000 – marzec 2001. Był on finansowany przez Duńską Agencję Badań (Danish Research Agency). W jego efekcie powstała rozprawa doktorska, która jako monografia zatytułowana: „Miejsce Litwy, Łotwy i Estonii w polityce wojskowej Danii w latach 1993-2000” ukazała się drukiem (Wydawnictwo Arboretum, Wrocław 2003, ss. 304). Studia prowadzone wówczas w Danii pozwoliły mi na nawiązanie niezbędnych dla realizacji dalszych dociekań naukowych kontaktów w środowisku akademickim, umożliwiły zdobycie odpowiedniej wiedzy empirycznej dotyczącej mechanizmów, instytucji i procedur stanowienia oraz realizacji duńskiej polityki obronnej lat dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku. Ponad półroczny pobyt w Danii pozwolił mi także na naukę języka duńskiego.

Po obronie pracy doktorskiej i zatrudnieniu w Instytucie Studiów Międzynarodowych, Uniwersytetu Wrocławskiego, co nastąpiło w październiku 2002 roku, postanowiłem kontynuować badania naukowe dotyczące problematyki bezpieczeństwa militarnego oraz obronności Danii, decydując się jednocześnie na rozszerzenie mojego pola zainteresowań badawczych i analiz o inne państwo skandynawskie, a mianowicie Norwegię. Kierowałem się w tym wypadku zarówno świadomością istniejącej w obrębie polskiej nauki luki w dążeniu do poznania, opisanie i wyjaśnienia funkcjonowania systemu obronności Norwegii w sposób kompleksowy i osadzony w ramach teoretycznych, jak również podobieństwem języka norweskiego oraz duńskiego, co ułatwiało pracę ma materiałach źródłowych, analizę dokumentów i lekturę prac skandynawskich autorów.

Proces stanowienia polityki obronnej państwa pozostaje zawsze w ścisłym związku ze stanem procesów i zjawisk obserwowanych w obrębie bezpieczeństwa narodowego, to zaś bezpieczeństwo nierozdzielnie powiązane jest z bezpieczeństwem międzynarodowym.

Podjęcie przedsięwzięć naukowych polegających na poszukiwaniu rozwiązań problemów badawczych, odnoszących się do polityki bezpieczeństwa Danii oraz Norwegii, uwarunkowań obronności tych państw, przesłanek oraz kierunków ich polityk obronnych wymagało zatem przyjęcia odpowiedniej procedury badawczej, w tym zwłaszcza zastosowania odpowiedniej metody badawczej, która pozwoli uzyskać zamierzone wyniki badań.

Proces rozważań nad celami, instrumentami oraz sposobami realizacji polityki bezpieczeństwa (w tym polityki obronnej) dwóch państw skandynawskich postanowiłem realizować w obrębie trzech kluczowych obszarów problemowych:

- a. Sfery wyzwań oraz militarnych i nie-militarnych zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa duńskiego i norweskiego;
- b. Sfery podmiotowej, w ramach której wszelkie dociekania i analizy ogniskują się wokół poszczególnych elementów - podmiotów systemu międzynarodowych stosunków politycznych i wojskowych, gdzie oczywiście systemy bezpieczeństwa i obronności Danii oraz Norwegii stanowią punkt wyjścia w wysiłkach badawczych;
- c. Sfery przedmiotowej, w ramach której wyodrębnione zostały formy oddziaływania i środki wykorzystywane przez państwa skandynawskie do realizacji długo i średnio-okresowych celów polityki bezpieczeństwa militarnego i polityki obronnej.

Jednocześnie chciałbym zaznaczyć, że realizowane przeze mnie badania oparte zostały na obowiązujących współcześnie zasadach metodologicznych i teoretycznych badań nad polityką bezpieczeństwa współczesnych państw, w tym bezpieczeństwa militarnego. Wśród najważniejszych w tym kontekście wymienić można:

1. Przyjęcie podejścia systemowego. Oznacza to, że każde analizowane w sferze obronności zjawisko, każdy opisywany proces, każda instytucja poddawana wnikliwym rozważaniom, traktowane były przeze mnie jako część większej całości, jako podsystem złożonych elementów.
2. W każdym konkretnym przypadku badawczym, starałem się konsekwentnie przestrzegać powszechnie wykorzystywanych w naukach o polityce, naukach o bezpieczeństwie oraz naukach o obronności metod jakimi są analiza i synteza.

3. Dążyłem każdorazowo do tego, aby moje podejście do badanego podmiotu lub przedmiotu umożliwiało poznanie, opisanie i wyjaśnienie możliwie szerokiego spektrum wzajemnych powiązań i zależności. Chodziło o to, aby zdefiniowanie w sposób pełny, wyczerpujący i wszechstronny zarazem, fundamentalnych związków i form oddziaływań pomiędzy poszczególnymi podsystemami, procesami, aktorami umożliwiło sformułowanie określonych konstrukcji teoretycznych – tez o uniwersalnym charakterze.

Polityka bezpieczeństwa współczesnego państwa, bezpieczeństwo militarne państwa, problemy obronności, wreszcie system obronny państwa jako elementy systemu bezpieczeństwa państwa, winny w moim przekonaniu być rozpatrywane jako złożony system cech, właściwości, procesów, zjawisk, struktur, mechanizmów, uwarunkowań. To zaś oznacza, że dążąc do uzyskania możliwie najszerszej wiedzy o badanej rzeczywistości konieczne jest oparcie się w prowadzonych dociekaniach poznawczych na podejściu interdyscyplinarnym. Przyjmując takie założenie w pracy badawczej formułowanie wniosków i uogólnień w odniesieniu do poszczególnych konkretnych obiektów badań staram się podejmować z wykorzystaniem wiedzy z takich dyscyplin i subdyscyplin naukowych, jak np.: nauki historyczne, nauki o stosunkach międzynarodowych.

Jak pisze profesor Michał Huzarski w książce: „Zmienne podstawy bezpieczeństwa i obronności państwa” (Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2009) bezpieczeństwo narodowe definiujemy jako: „stan uzyskany w wyniku odpowiednio zorganizowanej obrony i ochrony przed wszelkimi zagrożeniami zewnętrznymi i wewnętrznymi, określanej stosunkiem potencjału obronnego do skali zagrożeń”. W tej samej pracy profesor Huzarski uznaje, że „obronność” to: „jedna z podstawowych dziedzin działalności państwa, mająca na celu przeciwdziałanie wszelkiego rodzaju zagrożeniom”. Czym jest „obronność” pozwala także zrozumieć praca profesora, generała Bolesława Balcerowicza zatytułowana „Obronność państwa średniego” (Bellona, Warszawa 1996). Profesor Balcerowicz wskazuje w niej na szereg komponentów i wyznaczników obronności państwa. Zalicza do nich: funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa państwa (szczególnie militarne), charakter zagrożeń, posiadane przez państwo środki obrony, sposoby wykorzystania posiadanego przez państwo potencjału wojskowego. Można zatem przyjąć, że zapewnienie skutecznej obrony państwa w

zmieniających się uwarunkowaniach geostrategicznych i dynamicznym środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego wymaga: utrzymywania odpowiednio zorganizowanych i wyposażonych sił zbrojnych, uczestnictwa w szerokiej sieci sojuszy wojskowych, sformułowania adekwatnej do wyzwań i zagrożeń koncepcji strategicznej stosowania posiadanych sił i środków militarnych, wreszcie odpowiedniego reagowania na poziomie decyzji politycznych oraz kierowania strukturami wojskowymi, na zmieniające się warunki bezpieczeństwa.

Nowe uwarunkowania bezpieczeństwa państw, które wyłoniły się po zakończeniu zimnej wojny wywierają w moim przekonaniu bezpośredni i silny wpływ na politykę bezpieczeństwa (w tym politykę obronną) współczesnych państw, a szczególnie państw o takim potencjale i takim położeniu geostrategicznym, jak Dania i Norwegia. Zacierające się granice pomiędzy bezpieczeństwem państwa a bezpieczeństwem międzynarodowym zmuszają państwa do inicjowania nowych form organizacyjnych i funkcjonalnych zapewnienia bezpieczeństwa zewnętrznego. Co więcej, jeśli przyjmujemy założenie, że obrona narodowa, polityka obronna państwa oraz obronność stanowią podstawę dla bezpieczeństwa państwa, w tym bezpieczeństwa militarnego, rozumianego jako stan, dostrzec musimy szereg obszarów zainteresowań badawczych, pomiędzy którymi zachodzą silne relacje i które traktować należy jako system wzajemnie korespondujących zależności. Zaliczyć do nich możemy: wiedzę na temat podstaw prawnych obronności państwa, wiedzę na temat zagrożeń militarnych i nie-militarnych dla bezpieczeństwa państwa, wiedzę na temat potencjału militarnego oraz doktryny obronnej, wiedzę na temat sojuszniczych powiązań poszczególnych państw, wiedzę na temat zbrojnego zaangażowania wojsk w różnorodnych operacjach wojskowych.

W przypadku każdego z podejmowanych problemów badawczych, przyjmowana przeze mnie metoda analizy zakłada, iż ów problem badawczy analizować należy w oparciu o ściśle określone poziomy dociekań oraz kryteria analizy.

Jeśli mowa o poziomach prowadzonych dociekań badawczych wyróżnić należy:

- a. Poziom globalny – międzynarodowy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że większość współczesnych wyzwań i zagrożeń dla bezpieczeństwa militarnego współczesnego państwa, a tym samym większość determinantów funkcjonowania systemów obronnych współczesnych państw, rzutuje bezpośrednio i pośrednio na treść

narodowej polityki obronnej oraz podejmowane przez poszczególne państwa działania w sferze militarnej. Co więcej, mechanizmy funkcjonowania polityczno-wojskowych organizacji współczesnego świata, ich cele, podejmowane przez nie przedsięwzięcia zbrojne są nierozdzielnie powiązane ze stanem bezpieczeństwa międzynarodowego, zależą przede wszystkim od procesów w obrębie globalnego systemu bezpieczeństwa. Wszystko to oznacza zaś, że dążenie do poznania, zrozumienia i opisanie poszczególnych aspektów i elementów duńskiej i norweskiej polityki bezpieczeństwa (czy ujmując rzecz bardziej szczegółowo: polityki bezpieczeństwa militarnego) musi uwzględniać kontekst międzynarodowy, uwarunkowania globalne podejmowanych przez te państwa działań.

- b. Poziom regionalny. Trudno podważyć tezę mówiącą, że państwa skandynawskie, w tym oczywiście Dania i Norwegia, stanowią ważne elementy subregionalnych oraz regionalnych systemów bezpieczeństwa. Nie chodzi w tym wypadku tylko i wyłącznie o członkostwo tych państw w Sojuszu Północnoatlantyckim oraz uczestnictwo Królestwa Danii w strukturach Unii Europejskiej. Państwa skandynawskie (Dania, Finlandia, Islandia, Norwegia i Szwecja) od końca zimnej wojny z ogromną konsekwencją i determinacją budują własny „nordycki” system bezpieczeństwa (w tym bezpieczeństwa militarnego), komplementarny wobec struktur Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej. Także w obrębie basenu Morza Bałtyckiego w wyniku rozwoju szeregu form kooperacji polityczno-wojskowej od początku lat pięćdziesiątych dwudziestego wieku obserwować możemy powstawanie dość wyjątkowego regionalnego systemu bezpieczeństwa Morza Bałtyckiego. Jego wyjątkowość polega na: wysokiej dynamice procesów zachodzących w jego obrębie (starania republik bałtyckich – Estonii, Litwy, Łotwy o przyjęcie do struktur NATO i UE, zakończone powodzeniem), równoczesnym wykorzystywaniu zarówno dwustronnych, jak i wielostronnych form współpracy i współdziałania, zaangażowaniu podmiotów państwowych o często fundamentalnie różnych doktrynalnych założeniach polityki bezpieczeństwa i obrony (Federacja Rosyjska, neutralne państwa – Finlandia i Szwecja, członkowie NATO – Dania, Republika Federalna Niemiec, Polska, Estonia, Litwa, Łotwa).

- c. Poziom państwowy. Niezależnie od wpływu uwarunkowań zewnętrznych rzutujących na treść oraz formę polityki bezpieczeństwa – w tym wysiłków na rzecz obronności - państwa duńskiego oraz norweskiego, nie należy zapominać, iż badając problematykę bezpieczeństwa i obronności poszczególnych państw należy dążyć do poznania i zrozumienia autonomicznych, narodowych w swym charakterze przesłanek określonych rozstrzygnięć państwowych, określonych zapisów doktrynalnych, czy wreszcie konkretnych działań państwowych związanych z rozbudową potencjału militarnego lub wykorzystaniem sił zbrojnych w ramach konkretnych zadań.
- d. Poziom społeczny. Współczesne badania nad bezpieczeństwem państwa i wykorzystywaniem przez państwo instrumentów militarnych byłyby jak się wydaje niepełne, naznaczone poznawczymi ograniczeniami, jeśli w procesie analizy i wnioskowania pominięta zostałaby szeroka sfera społeczna, która w moim przekonaniu, w równym stopniu jak militarne zagrożenia zewnętrzne, rzutuje na stan bezpieczeństwa państwa i przyczynia się do określonego kształtu systemu obronności, jego cech, mechanizmów funkcjonowania.

Analiza zjawisk, procesów, decyzji i czynników sprawczych obserwowanych w obrębie polityk bezpieczeństwa Królestwa Danii oraz Królestwa Norwegii, w tym funkcjonowania systemów obronnych tych państw, prowadzone są przeze mnie z uwzględnieniem takich komponentów badawczych, jak:

- a. Czynniki *stricte* wojskowe – obejmują one zagadnienia z zakresu doktryn obronnych, organizacji, wyposażenia i kierunków modernizacji sił zbrojnych dwóch państw skandynawskich. Dotyczą ponadto stosunków wojskowych w ramach relacji dwustronnych i wielostronnych oraz militarnego zaangażowania formacji wojskowych w działania zbrojne w granicach i poza granicami państw.
- b. Czynniki polityczne – obejmują one kwestie dotyczące funkcjonowania politycznego wymiaru systemu kierowania obronnością państwa, wpływu decyzji politycznych (także w wymiarze międzynarodowym) na doktrynę bezpieczeństwa oraz obronę państwa, sposób zorganizowania i wykorzystania sił zbrojnych.
- c. Czynniki ekonomiczne – dotyczą one związków pomiędzy sferą gospodarczą i produkcyjną, a potencjałem obronnym państwa. Obejmują zagadnienia wpływu

potencjału ekonomicznego państwa na rozwój sił zbrojnych oraz ich zdolności operacyjnych, a także problematykę udziału dwóch badanych państw skandynawskich w międzynarodowym handlu uzbrojeniem.

- d. Czynniki technologiczne – obejmują problematykę technicznego i technologicznego rozwoju sprzętu i wyposażenia wojskowego niezbędnego dla zapewnienia możliwości wykonywania przez siły zbrojne Danii i Norwegii zadań wynikających z doktryny bezpieczeństwa narodowego, a w węższym ujęciu – doktryny obronnej państwa.
- e. Czynniki terytorialne i geopolityczne – zagadnienia te mają szczególne znaczenie dla zrozumienia i wyjaśnienia założeń polityki bezpieczeństwa Królestwa Norwegii.
- f. Czynniki instytucjonalizacji międzynarodowych stosunków wojskowych w latach dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku oraz w pierwszej dekadzie dwudziestego pierwszego wieku – dotyczą one wpływu globalnych procesów integracji systemów bezpieczeństwa militarnego współczesnych państw, tworzenia polityczno-wojskowych struktur o ponadnarodowym charakterze (także wielonarodowych formacji wojskowych) na założenia narodowych doktryn obronnych oraz poszczególne działania badanych państw w relacjach z innymi podmiotami globalnego systemu bezpieczeństwa, szczególnie bezpieczeństwa militarnego.

W badaniach nad rolą i zadaniami sił zbrojnych przyjmuje się, że oprócz obrony i ochrony podstawowych interesów i atrybutów państwa (zapobieganie powstaniu zagrożeń militarnych oraz nie-militarnych dla państwa, ochrona nienaruszalności terytorialnej państwa, zapewnienie suwerenności, umożliwienie w relacjach ze światem zewnętrznym swobodnej realizacji przez państwo interesów aspiracyjnych) mają one także do odegrania istotną rolę w ramach tak zwanych „działań pośrednich”. Możemy powiedzieć, iż siły zbrojne wykorzystywane są w tym ujęciu do wspierania polityki zagranicznej państwa jako instrument uzupełniający inne formy oddziaływania (na przykład dyplomatyczne). Służą wspieraniu realizacji przez państwa określonych interesów w relacjach z wybranymi partnerami, w sytuacji, kiedy okazuje się, że kwestie i potrzeby związane z bezpieczeństwem militarnym mają dla owego partnera szczególne duże znaczenie, a w rezultacie, poprzez użycie sił zbrojnych jako płaszczyzny relacji możliwe staje się skuteczne kształtowanie jego

zachowań. Nie ulega wątpliwości, że spośród różnorodnych funkcji doktrynalnie przypisanych duńskim i norweskim siłom zbrojnym, odgrywanie przez nie roli środka pomocy oraz narzędzia służącego do stabilizacji sytuacji w ich środowisku bezpieczeństwa a także integrowania innych państw w ramach euro-atlantycznego systemu bezpieczeństwa, ulokowane są bardzo wysoko w hierarchii zadań. To zaś spowodowało, że problematyka współpracy wojskowej Danii i Norwegii z partnerami zewnętrznymi, zająć musiała szczególne miejsce w ramach moich badań.

Głównym przedmiotem mojej aktywności badawczej i publikacyjnej w kontekście poznawania i wyjaśniania udziału państwa duńskiego i norweskiego (oraz ich sił zbrojnych) we współpracy wojskowej z innymi partnerami, stało się duńskie i norweskie zaangażowanie w odbudowę i rozwój sił zbrojnych trzech bałtyckich republik – Estonii, Litwy i Łotwy. Co warto jednak podkreślić, przystępując do analiz i rozważań dotyczących wojskowego wsparcia udzielanego przez Danię i Norwegię trzem bałtyckim republikom, jako hipotezę wyjściową przyjąłem założenie, że duńskie oraz norweskie przedsięwzięcia pomocowe i kooperacyjne wpisują się w sposób bezpośredni oraz pośredni w starania Estonii, Litwy i Łotwy o członkostwo w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. Takie podejście oznaczało z kolei, że dla uzyskania pełnego obrazu wojskowej współpracy pomiędzy dwoma państwami skandynawskimi oraz trzema bałtyckimi niezbędne jest prześledzenie stanowisk oraz polityk Danii i Norwegii w ramach procesu rozszerzania Sojuszu Północnoatlantyckiego o kolejne państwa, które w okresie zimnej wojny należały bądź do Układu Warszawskiego, bądź stanowiły część Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Pominięcie tego wymiaru relacji wojskowych pomiędzy Danią i Norwegią z jednej strony, a Estonią, Litwą i Łotwą z drugiej, groziło uzyskaniem wiedzy niepełnej, a co więcej jawiło się jako poważne uchybienie metodologiczne. W roku 2003 opublikowałem artykuł naukowy zatytułowany: „Powstanie i rozwój bałtyckiego batalionu BALTBAT” (w: *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych*, Nr 2 (128), Wrocław, kwiecień – czerwiec 2003, s. 91-101). Tego samego roku opublikowałem także artykuł traktujący o uwarunkowaniach oraz przejawach wsparcia państwa duńskiego dla starań trzech bałtyckich republik o członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim, został on zatytułowany: „Dania wobec problemu członkostwa Litwy, Łotwy i Estonii w NATO w latach 1993-2000” (w: *Zeszyty Naukowe*, Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie, Nr V, Kutno 2003, s. 161-184). W

2004 roku w ramach cyklu Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych „Materiały Studialne” ukazało się drukiem kolejne moje opracowanie traktujące o funkcjonowaniu bałtyckiego batalionu BALTBAT, które zostało zatytułowane: „Ewolucja koncepcji bałtyckiego batalionu BALTBAT w świetle wymagań stojących przed wojskami przyszłości” (*Materiały Studialne*, Nr 4, kwiecień 2004, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa, s. 1-20). Prowadzone przeze mnie badania dotyczące norweskiego zaangażowania w rozwój potencjału obronnego trzech bałtyckich republik, zaowocowały ukazaniem się w roku 2008, w ramach pracy zbiorowej poświęconej problematyce integracji politycznej i wojskowej w basenie Morza Bałtyckiego, rozdziału mojego autorstwa, który zatytułowałem: „Norweskie zaangażowanie w integrację republik bałtyckich z NATO” (w: *Międzynarodowa integracja w basenie Morza Bałtyckiego*, praca zbiorowa pod redakcją Macieja Drzonka, Janusza Jartysia oraz Artura Staszczyka, Księgarnia Akademicka, Szczecin – Kraków 2008, s. 93-114). W tym samym roku w półroczniku Instytutu Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, został opublikowany mój artykuł analizujący korzyści i zagrożenia dla kolektywnego systemu obronnego NATO, wynikające z poszerzenia zobowiązań sojuszniczych oraz obszaru sojuszniczego o Estonię, Litwę i Łotwę. Opracowanie ukazało się pod tytułem: „Strategiczne i wojskowe konsekwencje członkostwa Estonii, Litwy i Łotwy w NATO, widziane z norweskiej perspektywy przed szczytem w Pradze” (w: *Racja stanu. Studia i materiały*, Nr 1 (3) 2008, Instytut Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2008, s. 201-216). Wyniki badań nad współpracą Danii i Norwegii oraz trzech bałtyckich republik publikowałem nie tylko w języku polskim. W 2011 roku w ramach wspólnego przedsięwzięcia wydawniczego, którego uczestnikami był Uniwersytet Opolski oraz Chemnitz University of Technology, w pracy zbiorowej o nazwie „Collective identity, international cooperation and national interest in Europe and Beyond” opublikowałem rozdział zatytułowany: „Danish military cooperation Doctrine in the Baltic Sea area in the 1990s” (w: *Collective identity, international cooperation and national interest in Europe and Beyond*, edited by Aleksandra Trzcielińska-Polus, Barbara Curyło, Stefan Garsztecki, Wydawnictwo Instytut Śląski, Opole 2011, s. 196-220).

Część moich opracowań poświęcona jest bezpośrednio powiązaniom oraz relacjom pomiędzy Danią i Norwegią a strukturami polityczno-wojskowymi Sojuszu

Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej. W 2004 roku zakończyłem realizację wieloautorskiego przedsięwzięcia publikacyjnego, które ukazało się drukiem jako licząca 218 stron praca zbiorowa zatytułowana: „Euroatlantycka obronność na rozdrożu”. Jej celem było przybliżenie czytelnikowi różnorodnych aspektów funkcjonowania i rozwoju europejskiego systemu bezpieczeństwa. Poszczególne rozdziały pracy podejmują następujące tematy: polityczny wymiar stosunków transatlantyckich, strategiczne partnerstwo pomiędzy NATO a UE, dylematy „miękkiej siły” w relacjach pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Unią Europejską, zaangażowanie NATO w regionie Kaukazu, stosunek władz polskich do konfliktu w Afganistanie. Rozdział mojego autorstwa jest analizą przyczyn oraz konsekwencji odmowy przez państwo duńskie zaangażowania w budowę europejskiego potencjału obronnego i nosi tytuł: „Dania wobec budowy sił zbrojnych Unii Europejskiej w latach 1992-2003” (w: *Euroatlantycka obronność na rozdrożu*, pod redakcją Grzegorz Rdzanka, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2004, s. 191-218). W tym samym roku opublikowałem także artykuł naukowy traktujący o działaniach podejmowanych w obrębie duńskich sił zbrojnych mających na celu odpowiednie przygotowanie ich do wykonywania nowych rodzajów operacji wojskowych wpisanych w post-zimnowojenną doktrynę NATO. Ukazał się on pod tytułem: „Duńskie zobowiązania sojusznicze w świetle ewolucji koncepcji obronnej NATO” (w: *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych*, Nr 3 (132), Wrocław 2004, s. 106-118).

W 2009 roku szczególną uwagę w aktywności badawczej postanowiłem poświęcić problematyce rozwoju zdolności i struktur wywiadowczych w ramach Unii Europejskiej. Decyzja ta podyktowana była kilkoma przesłankami. Po pierwsze, wzrastające znaczenie przeciwdziałania zagrożeniom asymetrycznym i terrorystycznym w doktrynach bezpieczeństwa państw europejskich powoduje, że działalność wywiadowcza (zarówno w sferze cywilnej, jak i wojskowej) staje się jednym z kluczowych elementów polityki obronnej współczesnego państwa. Po drugie, Unia Europejska jako podmiot aspirujący do roli jednego z gwarantów narodowego bezpieczeństwa państw członkowskich (m.in. poprzez realizację Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony czy wykonywanie zapisów Traktatu o Unii Europejskiej z Lizbony) dąży – choć z różnym powodzeniem – do budowy ponadnarodowych procedur i mechanizmów monitorowania i rozpoznawania zagrożeń militarnych oraz niemilitarnych dla bezpieczeństwa wewnętrznego, suwerenności, integralności terytorialnej

Grzegorz RdzaneK

państw członkowskich. Po trzecie, w przypadku Norwegii, państwa aktywnie współpracujące na płaszczyźnie bezpieczeństwa ze strukturami Unii Europejskiej, sprawne funkcjonowanie kooperacyjnych, europejskich instytucji wywiadowczych okazać się może istotnym elementem wzmacniającym potencjał obronny i możliwości ochrony narodowych interesów w wymiarze regionalnym i globalnym.

Efektom moich naukowych zainteresowań tematyką wywiadowczą, stało się przygotowanie wspólnie z doktorem Grzegorzem Tokarzem zbiorowej pracy pod naszą wspólną redakcją (przy podziale obowiązków redaktorskich w proporcjach 50 proc. do 50 proc.), która została zatytułowana: „Służby specjalne. Przeszłość i teraźniejszość”. Książka ta liczy 300 stron, jest zbiorem artykułów o bardzo szerokiej tematyce dotyczącej działalności wywiadu i kontrwywiadu zarówno w czasach współczesnych, jak i w perspektywie historycznej. W książce tej zamieszczone zostały dwa moje teksty problemowe. Pierwszy pod tytułem: „Wojskowa współpraca wywiadowcza w ramach struktur Unii Europejskiej – cele, założenia, uwarunkowania” (w: *Służby specjalne. Przeszłość i teraźniejszość*, pod redakcją Grzegorza Rdzanka i Grzegorza Tokarza, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2009, s. 171-190), drugi ukazał się pod tytułem: „Spojrzenie na cele i metody działań zbrojnych sił rebelianckich w Afganistanie i Iraku przez pryzmat doświadczenia wojsk duńskich i norweskich” (w: *Służby specjalne. Przeszłość i teraźniejszość*, s. 219-230). Zainteresowanie problematyką funkcjonowania europejskich służb wywiadowczych oraz ich znaczenia w zwalczaniu zjawiska terroryzmu i w zapobieganiu zagrożeniom asymetrycznym znalazło ponadto materialne odzwierciedlenie w przygotowanym przeze mnie w roku 2009 rozdziale pracy zbiorowej „Dokąd zmierza Europa?”, który opatrzyłem tytułem: „Wybrane przeszkody i ograniczenia na drodze do efektywnej współpracy wywiadowczej w ramach Unii Europejskiej” (w: *Dokąd zmierza Europa?*, pod redakcją Piotra Mickiewicza i Heleny Wyligały, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2009, s. 346-358).

Zainteresowanie doświadczeniami duńskich i norweskich sił zbrojnych wynikającymi z udziału w operacjach zbrojnych w Afganistanie oraz Iraku, którego materialne wyniki w postaci rozdziału w pracy zbiorowej opublikowałem po raz pierwszy w roku 2009 w książce pod moją współredakcją, kontynuowałem także w kolejnych latach. Wyrazem tego jest artykuł o charakterze pogłębionej analizy problemu zatytułowany: „Doświadczenia duńskiego

Grzegorz Rdzanek

zaangażowania militarne w afgańskiej prowincji Helmand” (w: *Bezpieczeństwo RP w wymiarze narodowym i międzynarodowym*, redakcja naukowa: Maciej Marszałek, Grzegorz Sobolewski, Tomasz Konopka, Anna Cyran, Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach, Kielce 2011, s. 279-293). W 2015 roku w pracy zbiorowej Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych, wspólnie z doktor Aleksandrą Kuształ opublikowałem artykuł: „Konflikt hybrydowy w Afganistanie w świetle doświadczeń duńskich i norweskich sił zbrojnych”, analizujący udział wojsk duńskich oraz norweskich w konflikcie hybrydowym w Afganistanie (w: *Spółczesność a wojna. Kryzysy społeczne – retrospekcja i współczesność*, redakcja naukowa: Marek Bodziany, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych, Wrocław 2015, s. 173-198).

W latach 2011 – 2012 moje zainteresowania badawcze koncentrowały się wokół zagadnień wpływu ewolucji doktryny obronnej NATO oraz doktryny bezpieczeństwa Unii Europejskiej na politykę bezpieczeństwa militarne Królestwa Norwegii. Usiłowałem wówczas z jednej strony poznać stosunek władz norweskich do przekształceń organizacyjnych, redefinicji doktrynalnej czy nowych form aktywności militarnej, obserwowanych pod koniec pierwszej dekady dwudziestego pierwszego wieku, w ramach systemów bezpieczeństwa Unii Europejskiej i NATO, z drugiej zaś usiłowałem kreślić możliwe scenariusze rozwoju sytuacji związanej z pozycją i rolą Norwegii w obrębie tych systemów. Materialnym efektem mojej pracy analitycznej, stały się dwa artykuły: „Udział Norwegii w unijnych operacjach wojskowych w świetle zapisów Traktatu Lizbońskiego” (w: *Międzynarodowe role Unii Europejskiej – wybrane aspekty*, pod redakcją Artura Staszczyka i Tomasza Czapiewskiego, Wydawnictwo Zapol, Szczecin 2011, s. 89-98) oraz „Norwegia wobec wybranych aspektów transformacji NATO podnoszonych w przededniu i w trakcie szczytu w Rydze” (w: *Acta Politica, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, Nr 24 (674), Szczecin 2012, s. 63-83).

Szczególnie interesującym przedmiotem badań jest dla mnie polityka zbrojeniowa Danii i Norwegii (zasady oraz procedury pozyskiwania uzbrojenia, udział dwóch państw w przedsięwzięciach produkcyjnych w obrębie europejskiego przemysłu obronnego, potrzeby sprzętowe duńskich i norweskich sił zbrojnych), a także – co wydaje się z naukowego punktu widzenia równie warte poznania i opisanego – aktywność duńskich i norweskich producentów uzbrojenia na międzynarodowych rynkach handlu bronią. W 2010 roku w związku ze

szczególną aktualnością i wagą zagadnienia, przystąpiłem do studiów dotyczących rozstrzygniętego pod koniec pierwszej dekady dwudziestego pierwszego wieku, przetargu na zakup wielozadaniowych samolotów bojowych dla norweskiego lotnictwa. Ich wyniki opublikowałem w formie artykułu zatytułowanego: „JAS Gripen kontra F-35 Lightning II. Rywalizacja o kontrakt norweski” (w: *Zeszyty Naukowe*, Nr 1(82), Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2011, s. 300-319). W 2012 roku przygotowałem kolejną analizę dotyczącą aktywności Norwegii w ramach międzynarodowego rynku uzbrojenia, która dotyczyła tym razem zakupu przez polskie siły zbrojne morskich pocisków przeciwookrętowych norweskiej konstrukcji i produkcji. Ukazała się ona w postaci rozdziału zatytułowanego: „Zasady eksportu norweskiej produkcji zbrojeniowej na przykładzie sprzedaży pocisków raketowych NSM do Polski”, w pracy zbiorowej poświęconej uwarunkowaniom bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego (w: *Współczesne uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego*, redakcja naukowa: Maciej Marszałek, Grzegorz Sobolewski, Tomasz Konopka, Anna Cyran, Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach, Kielce 2012, s. 119-131). W moim przekonaniu wielką zaletą obu przedstawionych powyżej opracowań jest ich aktualność, a także fakt, iż odnoszą się one do jednego z najpoważniejszych z punktu widzenia współczesnych państw dylematu: w jaki sposób przy malejących nakładach państwa na obronność, pozyskiwać systemy uzbrojenia niezbędne dla realizacji funkcji obronnych państwa oraz w jaki sposób rywalizować na międzynarodowym rynku uzbrojenia. Doświadczenia norweskie w tej materii wydają się bardzo interesujące, nie tylko z poznawczego punktu widzenia, lecz również mogłyby z powodzeniem zostać wykorzystane przez polskich decydentów odpowiedzialnych za funkcjonowanie polskiego przemysłu obronnego oraz zakupy uzbrojenia i wyposażenia dla polskiego wojska. Kolejny przedkładany do oceny tekst zatytułowany: „Duńskie siły zbrojne u progu rewolucji”, opublikowany drukiem w roku 2010 (w: *Edukacja w siłach zbrojnych RP w dobie profesjonalizacji*, redakcja naukowa Wojciech Horyń, Krzysztof Klupa, Lesław Wętyczko, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych, Wrocław 2010, s. 458-470) traktuje o podobnych zagadnieniach. Moje rozważania koncentrują się tu jednak przede wszystkim na relacjach pomiędzy potrzebami sprzętowymi duńskich sił zbrojnych a kierunkami ich modernizacji i przekształceń (organizacyjnych, koncepcyjnych, jakościowych). Celem tego opracowania było pokazanie, w jaki sposób ograniczone, jeśli

chodzi o zasoby i potencjał, siły zbrojne usiłują dostosować się do dynamicznie zmieniających się zadań i funkcji.

Prowadząc badania dotyczące problematyki obronności i bezpieczeństwa militarnego Danii oraz Norwegii, nie sposób pominąć zagadnienia dotyczące *stricte* skandynawskiej współpracy wojskowej. Państwa skandynawskie wypracowały cały szereg interesujących instytucji współpracy, a co więcej zorganizowały w trójstronnej formule (Finlandia, Norwegia, Szwecja) wielonarodową formację ekspedycyjną, przeznaczoną do działań zbrojnych pod kierownictwem i dowodzeniem Unii Europejskiej. Tej tematyce poświęcone zostały dwa moje opracowania. Pierwsze pod tytułem: „U źródeł Nordyckiej Grupy Bojowej – nowy wymiar regionalnej współpracy wojskowej” (w: *Regionalizacja w stosunkach międzynarodowych. Aspekty polityczno-gospodarcze*, redakcja naukowa: Katarzyna Jędrzejczyk-Kuliniak, Leszek Kwieciński, Bartosz Michalski, Elżbieta Stadtmüller, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 516-536), drugie zatytułowane: „Współpraca wojskowa państw nordyckich w pierwszej dekadzie XXI wieku” (w: *Bezpieczeństwo współczesnego świata – wyzwania i zagrożenia*, redakcja naukowa Andrzej Kusztelek, Matuscula – Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlu i Usług, Poznań 2011, s. 193-207).

W 2015 roku, ukazała się moja monografia, która traktuje o udziale Danii w wielostronnej współpracy zbrojeniowej państw nordyckich. Zatytułowana jest ona: „Dania jako uczestnik wielostronnej współpracy państw nordyckich w zakresie polityki zbrojeniowej” (Difin, Warszawa 2015, ss. 224). Jej celem jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, jaką rolę w polityce bezpieczeństwa militarnego – polityce obronnej współczesnych państw nordyckich pełnią kooperacyjne instytucje współpracy wojskowej. Analizując rozwój poszczególnych form instytucjonalnej współpracy wojskowej Danii, Finlandii, Norwegii i Szwecji, dążę do ukazania, w jaki sposób możliwe jest utrzymanie przez państwo w XXI wieku niezbędnych możliwości obronnych i wymaganego potencjału wojskowego, w sytuacji malejących nakładów na obronność. Monografia ta może być traktowana jako podsumowanie moich badań dotyczących nordyckiej współpracy zbrojeniowej.

Zrozumienie uwarunkowań oraz zasad funkcjonowania systemu bezpieczeństwa państwa wymaga zwrócenia uwagi na rolę sił zbrojnych w zwalczaniu nowych rodzajów zagrożeń występujących w granicach Danii oraz Norwegii. Myślę tutaj o zagrożeniach terrorystycznych oraz asymetrycznych. Założenie tak sformułowane, przybrało w latach

2009-2012 formę jednego z moich celów badawczych. Jego realizacja przyczyniała się do opublikowania studium naukowego zatytułowanego: „Norwegia rajem dla terrorystów ? Czynniki sprzyjające rozwojowi radykalizmu i terroryzmu islamskiego w Norwegii” (w: *Ekstremizm polityczny we współczesnym świecie*, pod redakcją Aleksandry Moroskiej-Bonkiewicz, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2012, s. 254-271) oraz artykułu: „Rola Norweskich Sił Specjalnych w systemie reagowania na zagrożenia i akty terrorystyczne” (w: *Katastrofy naturalne i cywilizacyjne. Zagrożenia i wyzwania dla bezpieczeństwa. Tom 2*, pod redakcją naukową Mariana Żubera, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych, Wrocław 2009, s. 143-152). W sytuacji, kiedy od niemal dwóch lat norweskie służby specjalne systematycznie ostrzegają przed rosnącą w siłę grupą radykalnych wyznawców islamu (zamieszkujących w granicach Królestwa Norwegii) gotowych do zastosowania przemocy zbrojnej wobec państwa norweskiego oraz jego obywateli, wiedza dotycząca źródeł ich postaw oraz dynamiki zjawiska terroryzmu w konkretnych – norweskich realiach wydaje się być bardzo potrzebna. W roku 2013 ukazał się ponadto mój artykuł: *Miejsce norweskich sił specjalnych w systemie obronnym państwa* (w: *NATO wobec wyzwań współczesnego świata*, redakcja naukowa Robert Czulda, Robert Łoś, Jacek Regina-Zacharski, Warszawa – Łódź 2013, s. 219-234).

Ostatnim przedstawianym na kartach tej prezentacji obszarem moich badań, bezpośrednio związanym z dążeniem do zrozumienia i wyjaśnienia uwarunkowań, treści oraz metod realizacji duńskiej i norweskiej polityki obronnej jest wpływ czynników geopolitycznych na charakter militarnych zagrożeń dla żywotnych interesów Królestwa Danii oraz Królestwa Norwegii. Prowadzone przez dłuższy czas wnikliwe i wszechstronne analizy środowiska bezpieczeństwa Norwegii, doprowadziły do przygotowania dwóch prac opublikowanych drukiem jako rozdziały w pracach zbiorowych. Pierwszy, który został opublikowany w roku 2011 nosił tytuł: „Norwesko-rosyjska rywalizacja o zasoby Północy. Od naturalnej sprzeczności interesów do współpracy” (w: *Wojna o pokój. Współczesna rywalizacja, spory, konflikty i wojny*, redakcja naukowa Mariusz Kubiak, Mirosław Minkinia, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Warszawa-Siedlce 2011, s. 105-116), drugi zaś opatrzony tytułem: „Norwesko-rosyjskie strategiczne partnerstwo energetyczne” ukazał się w tym samym roku w ramach pracy zbiorowej poświęconej Federacji Rosyjskiej (w: *Federacja Rosyjska w procesie demokratyzacji*, redakcja naukowa

Józef Tymanowski, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2011, s. 339-356). Jeśli chodzi o państwo duńskie, jego interesy energetyczne w obrębie Morza Północnego oraz w wymiarze międzynarodowym zostały szczegółowo omówione w artykule zatytułowanym: „Główne determinanty duńskiego bezpieczeństwa energetycznego” (w: *Racja stanu. Studia i materiały*, Nr 1 (3) 2008, Instytut Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2008, s. 135-150). Elementem analiz i rozważań dotyczących instrumentów stosowanych przez państwa nordyckie dla ochrony swoich żywotnych interesów jest opracowanie zatytułowane: „Strategia użycia norweskiej marynarki wojennej a wyzwania Dalekiej Północy” (w: *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego*, Vol. 8, Nr 1 (2014), Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wrocław 2014, s. 94-106).

W 2013 roku ukazała się monografia, która może być traktowana jako podsumowanie dotychczasowych badań dotyczących problematyki ewolucji europejskiego systemu bezpieczeństwa militarnego, w ramach struktur Unii Europejskiej i Unii Zachodnioeuropejskiej, gdzie obok rozważań odnoszących się do aspektów politycznych, instytucjonalnych i operacyjnych budowy zdolności militarnych państw europejskich w ramach międzynarodowej współpracy o charakterze integracyjnym, postanowiłem ukazać wyjątkowy charakter zaangażowania Norwegii w ten proces. Monografia zatytułowana: „Rozwój zdolności operacyjnych Unii Zachodnioeuropejskiej od Maastricht do Amsterdamu z uwzględnieniem roli członka stowarzyszonego na przykładzie Norwegii” (Grzegorz Rdzanek, *Rozwój zdolności operacyjnych Unii Zachodnioeuropejskiej od Maastricht do Amsterdamu z uwzględnieniem roli członka stowarzyszonego na przykładzie Norwegii*, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2013, ss. 289) jest wynikiem realizowanych we wcześniejszych latach wyjazdów studyjnych, połączonych z kwerendami bibliotecznymi oraz efektem dogłębnych analiz przyczyn przejścia przez Unię Europejską kompetencji i instrumentów Unii Zachodnioeuropejskiej w sferze wojskowej. Dążąc do możliwie wszechstronnego i wielowymiarowego przedstawienia wysiłków Unii Zachodnioeuropejskiej na rzecz zbudowania adekwatnego do potrzeb potencjału wojskowego, postanowiłem sięgnąć po szeroki wachlarz perspektyw poznawczych i wyjaśniających. Dlatego też w pracy na równi podnoszone są aspekty historyczne, instytucjonalne, polityczne, wreszcie te, które bezpośrednio związane są ze sferą militarną i operacyjną. Jak już wspomniano, Norwegia od lat dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku wносиła znaczny polityczny i praktyczny wkład

w rozwój zdolności operacyjnych najpierw Unii Zachodnioeuropejskiej, a później Unii Europejskiej. To zaś, skłoniło mnie do wyjaśnienia powodów norweskiego zaangażowania, przeanalizowania ograniczeń w ramach norwesko-europejskiej współpracy, nakreślenia potencjalnych negatywnych dla Norwegii scenariuszy wynikających z przejścia przez Unię Europejską zasobów Unii Zachodnioeuropejskiej. Zainteresowanie Unią Zachodnioeuropejską związane było także z faktem ograniczonych w Polsce badań poświęconych tej organizacji oraz przekonaniem, że znaczna perspektywa czasowa w stosunku do analizowanych zjawisk i mechanizmów, przyczyni się do obiektywnej oceny oraz umożliwi ocenę badanej rzeczywistości w ramach teoretycznych.

Pozostałe osiągnięcia naukowe

W 2007 roku opublikowałem monografię zatytułowaną: „Eurosamoloty. Trudne początki europejskiej współpracy zbrojeniowej” (Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2007, ss. 233). Praca ta powstała w oparciu o bogaty materiał źródłowy i była wynikiem pobytu badawczego w Wielkiej Brytanii. Przystępując do prac na nią postawiłem sobie kilka zasadniczych celów badawczych:

1. Pierwszym było opisanie – przybliżenie czytelnikowi kolejnych etapów rozwoju europejskiej współpracy w dziedzinie produkcji zbrojeniowej od lat siedemdziesiątych do końca lat osiemdziesiątych dwudziestego wieku.
2. Drugim było wyjaśnienie, jaką rolę w procesie inicjowania i realizacji europejskiej współpracy zbrojeniowej odgrywały struktury Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO).
3. Trzecim było możliwie pogłębione scharakteryzowanie specyfiki oraz uwarunkowań polityki zbrojeniowej realizowanej w analizowanym okresie przez państwa członkowskie Sojusz Północnoatlantyckiego.
4. Czwartym było odszukanie i zdefiniowanie określonych uniwersalnych reguł, zasad i mechanizmów w ramach działań zmierzających do pozyskiwania nowych typów broni i uzbrojenia przez państwa europejskie tworzące NATO w okresie zimnej wojny.
5. Piątym zaś, było przeanalizowanie na wybranych przykładach, w jaki sposób (na poziomie przemysłowym, systemów obronnych, politycznych struktur decyzyjnych zaangażowanych państw) realizowana był współpraca państw europejskich w sferze projektowania i budowania bojowych samolotów w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych dwudziestego wieku.

W omawianej monografii poszczególne aspekty polityki zbrojeniowej państw członkowskich NATO starałem się ukazać w ramach szerokiej perspektywy analitycznej. Jako punkt wyjścia dla prowadzonych na kartach pracy rozważań przyjąłem założenie, że działania państw zmierzające do budowania lub pozyskiwania nowych generacji sprzętu wojskowego determinowane są nie tylko konkretnymi potrzebami obronnymi państwa, lecz wynikają także

często z zaistnienia w danym momencie historycznym uwarunkowań o charakterze politycznym, które zmuszają poszczególne rządy do zaangażowania się we współpracę z innymi partnerami w procesie projektowania, budowy i wprowadzania do użytku w siłach zbrojnych różnych typów broni i uzbrojenia. Przyjmując takie założenie, w pracy „Eurosamoloty. Trudne początki europejskiej współpracy zbrojeniowej” szczególny nacisk położyłem właśnie na polityczne uwarunkowania współpracy zbrojeniowej państw. Co więcej, ponieważ współpraca zbrojeniowa państw europejskich tworzących Sojusz Północnoatlantyczny realizowana była w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych dwudziestego wieku przede wszystkim w oparciu o mechanizmy, procedury i organy bezpośrednio lub pośrednio wpisane w kolektywne struktury obronne Organizacji Traktatu Północnoatlantycznego, właśnie roli tej organizacji w inicjowaniu i wspieraniu współpracy państw członkowskich w budowie oraz pozyskiwaniu sprzętu wojskowego poświęciłem znaczną część monografii. Chciałbym jednocześnie podkreślić i zwrócić uwagę, że analizując wysiłki państw członkowskich NATO i samej organizacji na rzecz wzmocnienia kolektywnego potencjału obronnego poprzez zacieśnianie współpracy zbrojeniowej szczególnie silny nacisk położyłem na zagadnienia związane z: problematyką standaryzacji wyposażenia sił zbrojnych NATO w okresie zimnej wojny, uwarunkowaniami modernizacji technicznej sił zbrojnych, funkcjonowaniem europejskiego rynku uzbrojenia w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych dwudziestego wieku.

Z punktu widzenia kierunków oraz charakteru moich badań prowadzonych w podlegającym ocenie okresie, przedstawioną powyżej publikację traktować należy jako jeden z elementów poznawania przeze mnie, a następnie wyjaśniania i opisywania, reguł, instytucji, mechanizmów, procesów składających się na euroatlantyczny system obronny. Nie ulega wątpliwości, że od zakończenia zimnej wojny współpraca państw europejskich w dziedzinie projektowania i budowy sprzętu wojskowego uległa pogłębieniu i przyspieszeniu. Niewątpliwie jest także to, że obok Sojuszu Północnoatlantycznego jako swoistego decyzyjnego centrum inicjowania zbrojeniowych przedsięwzięć kooperacyjnych w okresie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych dwudziestego wieku, w latach dziewięćdziesiątych coraz ważniejszą rolę w tej materii odgrywać zaczęła Unia Europejska. Oba procesy nie mogą jednak w żadnym stopniu przysłonić faktu, iż chcąc poznać i zrozumieć uniwersalne prawidłowości rządzące pozyskiwaniem przez państwa nowych typów broni i uzbrojenia,

chcąc opisać modelowe rozwiązania kooperacyjnych przedsięwzięć z udziałem państw europejskich mające na celu projektowanie i produkcję sprzętu wojskowego, należy sięgnąć do osiągnięć Sojuszu Północnoatlantyckiego w tych obszarach. Badanie i wyjaśnianie różnorodnych aspektów udziału dwóch państw skandynawskich – Danii i Norwegii w różnych formach europejskiej współpracy obronnej, bez odwołania się do doświadczeń współpracy zbrojeniowej państw NATO w okresie zimnej wojny, wydaje się trudne do realizacji, a zaryzykować można tezę, iż niemal niemożliwe do przeprowadzenia.

Tematyka funkcjonowania Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej jako swoisty punkt odniesienia i perspektywa badawcza, które są niezbędne dla poznania i wyjaśnienia istoty polityki obronnej Danii oraz Norwegii, zajmuje bardzo ważne miejsce w mojej aktywności publikacyjnej. Szczególnie wiele uwagi poświęcałem o ocenianym okresie wyjątkowemu charakterowi relacji w sferze wojskowości zachodzących w latach dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku oraz w pierwszej dekadzie dwudziestego pierwszego wieku pomiędzy strukturami obu tych organizacji. Jak wcześniej wspomniano, pozycja Danii oraz Norwegii w systemie powiązań i zależności Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej jest szczególna – Norwegia nie należy do Unii Europejskiej, lecz stara się możliwie blisko operacyjnie współdziałać z instytucjami Unii Europejskiej odpowiedzialnymi za obronność; Dania na mocy suwerennej decyzji wyłączona jest z rozwoju europejskiej polityki obronnej, co powoduje szczególne przywiązanie do kolektywnego systemu obronnego NATO.

W 2006 roku w ramach pracy zbiorowej „Unia Europejska i Polska wobec dylematów integracyjnych na początku XXI wieku” ukazał się jeden z moich pierwszych tekstów podejmujących tematykę relacji w obszarze bezpieczeństwa militarnego pomiędzy NATO a UE. Został on zatytułowany: „Polska na rozdrożu pomiędzy NATO a Europejską Polityką Obrony” (w: *Unia Europejska i Polska wobec dylematów integracyjnych na początku XXI wieku*, redakcja naukowa Mieczysław Stolarczyk, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006, s. 409-424). W tym samym roku w pracy zbiorowej, której przedmiotem była ewolucja organizacji międzynarodowych na przełomie dwudziestego i dwudziestego pierwszego wieku, został opublikowany przygotowany przeze mnie rozdział zatytułowany: „Przez szczyty Hindukuszu do zamku na Hradczanach. Nowy kształt sił zbrojnych NATO po doświadczeniach operacji ‘Enduring Freedom’ w Afganistanie” (w: *Organizacje i*

ugrupowania międzynarodowe wobec wyzwań XXI wieku. Multilateralna współpraca państw w świecie postzimnowojennym, pod redakcją Izabeli Wróbel, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2006, s. 113-154). Staram się w nim dogłębnie i wszechstronnie przedstawić i wyjaśnić kierunki ewolucji organizacyjnej struktur obronnych Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz ukazać, w jaki sposób dynamicznie zachodzące przemiany w warunkach prowadzenia przez formacje państw Sojuszu operacji wojskowych poza granicami obszaru traktatowego rzutują na charakter, doktrynę oraz kształt jakościowy i organizacyjny sił zbrojnych państw NATO. W kolejnym roku przygotowałem rozdział do pracy zbiorowej „NATO w dobie transformacji. Siły zbrojne w transatlantyckim systemie bezpieczeństwa początku XXI wieku”, został on zatytułowany: „Unia Europejska i Sojusz Północnoatlantycki wobec konieczności wspólnego organizowania operacji wojskowych” (w: *NATO w dobie transformacji. Siły zbrojne w transatlantyckim systemie bezpieczeństwa początku XXI wieku*, redakcja naukowa Krzysztof Kubiak, Piotr Mickiewicz, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 87-97). Prowadzone przeze mnie w kolejnym roku badania ogniskujące się wokół problematyki udziału Unii Europejskiej w operacjach stabilizacyjnych oraz działaniach zbrojnych innych niż wojenne, zaowocowały przygotowaniem opracowania zatytułowanego: „Uwarunkowania zamorskich interwencji zbrojnych Unii Europejskiej” (w: *Unia Europejska we współczesnym świecie – wybrane zagadnienia*, pod redakcją Jolanty Bryły, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2009, s. 83-109). Bardzo podobna problematyka, choć w tym wypadku rozważania zawarte w tekście kładą przede wszystkim nacisk na kwestie związków pomiędzy potrzebami operacyjnymi sił zbrojnych a kierunkami rozwoju broni i wyposażenia wojskowego, została podniesiona w opracowaniu „Perspektywy europejskich sił szybkiego reagowania – próba analizy wybranych aspektów”, które zostało zamieszczone w pracy zbiorowej „Problemy Europy i dylematy europejskiej polityki na przełomie tysiąclecia” (w: *Problemy Europy i dylematy europejskiej polityki na przełomie tysiąclecia*, pod redakcją Renaty Dudy i Przemysława Mikiewicza, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2004, s. 79-100).

W 2004 roku współredagowałem wraz z prof. dr hab. Elżbietą Stadtmüller, liczącą 347 stron pracę zbiorową zatytułowaną: „Człowiek, region, państwo w procesach globalizacji, regionalizacji oraz integracji” (*Człowiek, region, państwo w procesach globalizacji*,

regionalizacji oraz integracji, pod redakcją Grzegorz Rdzanka i Elżbiety Stadtmüller, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2004).

W 2006 roku w pracy zbiorowej przygotowanej z okazji 100-lecia utworzenia w pełni suwerennego państwa norweskiego, ukazało się moje studium przebiegu walk o Narwik w 1940 r., zatytułowane: „Wokół brytyjskich planów operacji w Narwiku w 1940 r.” (w: *Polska – Norwegia 1905 - 2005*, pod redakcją Jana Szymańskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2006, s. 167-190). W roku 2011 opublikowałem także artykuł zatytułowany „Miejsce NATO w fińskiej doktrynie obronnej” (w: *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych*, Nr 3 (161), Lipiec – Wrzesień 2011, Wrocław 2011, s. 182-193).

W 2015 roku współredagowałem książkę zatytułowaną: „Afganistan 2014 – rok zwycięstwa czy rok porażki ? Doświadczenia dla przyszłości” (*Afganistan 2014 – rok zwycięstwa czy rok porażki ? Doświadczenia dla przyszłości*, redakcja naukowa; Artur Drzewicki, Grzegorz Rdzanek, BEL Studio, Wrocław 2015, ss. 247). Autorami poszczególnych rozdziałów zamieszczonych w tej publikacji są czynni wojskowi, przedstawiciele uczelni cywilnych oraz wojskowych, reprezentanci wojskowych ośrodków szkoleniowych. W książce znalazł się także mój artykuł zatytułowany: „Udział wojska polskiego w działaniach stabilizacyjnych na obszarze Afganistanu a wybrane kierunki modernizacji technicznej wojsk lądowych” (s. 97-114).

Badając różnorodne aspekty poza-europejskiego zaangażowania militarne Danii i Norwegii starałem się także zrozumieć specyfikę współczesnych konfliktów zbrojnych, których intensywność i charakter sytuuje je poniżej progu działań wojennych. Dociekania badawcze dotyczące zagadnień współczesnej przemocy zbrojnej (konfliktów wewnętrznych, upadku państw, nieregularnych działań zbrojnych) zaowocowały przygotowaniem dwóch artykułów: pierwszy nosił tytuł: „Przesłanki wybuchu konfliktu wewnętrznego i rozpadu struktur państwowych w Sierra Leone” (w: *Państwa – regiony – świat w kształtującej się rzeczywistości globalnej*, pod redakcją Katarzyny Kamińskiej, Sylwii Mrozowskiej, Grzegorza Piwnickiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2009, s. 454-464), drugi zatytułowany został: „Zagrożenia asymetryczne w regionie Zatoki Gwinejskiej” (w: *Przegląd geopolityczny*, Tom 3, Rok 2011, Instytut Geopolityki, Częstochowa, s. 137-146).

Wybór tych właśnie przypadków, podyktowany był faktem udziału duńskich kontyngentów policyjno-wojskowych w analizowanych wydarzeniach.

Wybrane aspekty współczesnych operacji wojskowych analizowałem w następujących artykułach: „Prywatyzacja aktywności wojskowej współczesnych państw” (w: *Spoleczeństwo a wojna. Wojna – kryzys – bunty mas*, redakcja naukowa: Marek Bodziany, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych, Wrocław 2014, s. 49-70) oraz „Sposoby pozyskiwania informacji przez siły brytyjskie w trakcie konfliktu zbrojnego w Irlandii Północnej” (w: *Secretum*, No. 2 / 2015, Wydawnictwo Rytm, Kraków 2015, s. 129-153).

W 2014 roku uczestniczyłem w projekcie naukowym Fundacji im. Kazimierza Pułaskiego pod nazwą: „Pułaski dla obronności Polski”. W rezultacie zespół autorów z moim udziałem przygotował wnikliwy raport o stanie sił zbrojnych Rzeczypospolitej oraz kierunkach modernizacji Wojska Polskiego, który ukazał się pod tytułem: „Siły Zbrojne RP – stan, perspektywy i wyzwania modernizacyjne” (*Siły Zbrojne RP – stan, perspektywy i wyzwania modernizacyjne*, redakcja: Rafał Lipka, Tomasz Smura, Fundacja im. Kazimierza Pułaskiego, Warszawa 2014, ss. 104). Raport recenzowany był przez grono wojskowych reprezentujących czołowe polskie ośrodki naukowe. Mój udział w tym projekcie obejmował przygotowanie części wstępu oraz rozdziału dotyczącego wojsk lądowych, zatytułowanego: „Wojska Lądowe RP” (w: *Siły Zbrojne RP – stan, perspektywy i wyzwania modernizacyjne*, s. 17-48).

W druku znajduje się sześć moich artykułów w pracach zbiorowych. Wszystkie ukażą się w 2015 roku.

W latach 2002 – 2013 czynnie wygłaszając referaty oraz jako aktywny dyskutant, uczestniczyłem w ponad 40 konferencjach naukowych o krajowym i międzynarodowym charakterze, które organizowane były przez wiodące ośrodki akademickie w Polsce. Brałem między innymi udział w konferencjach organizowanych przez: Akademię Obrony Narodowej, Wyższą Szkołę Oficerską Wojsk Lądowych we Wrocławiu im. Tadeusza Kościuszki, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Warszawski. Od 2014 roku jestem uczestnikiem Warsaw Security Forum. Czynnie uczestniczę w większości paneli poświęconych problematyce współczesnego bezpieczeństwa i obronności.

Od 2015 roku jestem jednym z członków zespołu recenzentów „Zeszytów Naukowych” Wyższej Szkoły Oficerskiej we Wrocławiu. Co więcej, pełnię także rolę recenzenta w procedurze wydawniczej czasopisma naukowego „Poliarchia”, wydawanego przez Uniwersytet Jagielloński.

Międzynarodowa popularyzacja nauki i międzynarodowa opieka naukowa

Przed uzyskaniem zatrudnienia w Instytucie Studiów Międzynarodowych UW na stanowisku adiunkta w Zakładzie Studiów nad Unią Europejską, intensywnie angażowałem się w międzynarodową działalność, związaną z promowaniem wiedzy na temat Sojuszu Północnoatlantyckiego w procesie wstępowania do tej organizacji trzech republik bałtyckich, czyli Estonii, Litwy i Łotwy. W dniach 21-28 kwietnia 2002 roku, brałem czynny udział w wielonarodowym przedsięwzięciu naukowo-popularyzatorskim pod hasłem: „The New Dimension of European Security. The Baltic States on the Way to NATO Membership”. Zgromadziło ono kilkunastu przedstawicieli instytucji rządowych, środowisk akademickich oraz ośrodków analitycznych z Polski, Estonii, Łotwy, Litwy i Rosji. W trakcie wielodniowych obrad, gier symulacyjnych, debat, które odbywały się w Warszawie oraz Brukseli (siedzibie NATO, w tym w Mons), uczestnicy spotkania analizowali konsekwencje rozszerzenia NATO dla bezpieczeństwa europejskiego oraz międzynarodowego. W dniach 24-28 lipca 2002 roku, jako jedyny przedstawiciel krajowego środowiska naukowego, uczestniczyłem (z wykładem poświęconym polityce rządu polskiego wobec rozszerzenia NATO) w inicjatywie „Baltic NATO Summer 2002” w łotewskim mieście Jurmala. Jej przedmiotem było przyjęcie do Sojuszu Północnoatlantyckiego Republiki Łotwy. Oprócz części konferencyjnej, spotkanie obejmowało szereg wizyt w instytucjach rządowych oraz pobyt studyjny w ośrodku szkoleniowym bałtyckiego batalionu w Adazi. W kolejnym roku, w dniach 25-27 kwietnia 2003 roku, brałem natomiast udział w wydarzeniu „The Northern European Security Forum”, które miało miejsce w stolicy Estonii – Tallinie. W części naukowej uczestnicy analizowali wpływ rozszerzenia NATO o trzy bałtyckie republiki, na funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa basenu Morza Bałtyckiego. W części studyjnej, gospodarze zorganizowali szereg spotkań w ministerstwach odpowiedzialnych za

Grzegorz Rdzanek

bezpieczeństwo i obronność Estonii. Mój udział obejmował prezentację referatu poświęconego kierunkom rozwoju potencjału wojskowego NATO na początku dwudziestego pierwszego wieku. Moje zaangażowanie w problematykę wzmocnienia bezpieczeństwa republik bałtyckich znalazło ponadto wyraz w czynnym uczestnictwie w „Dniach Estońskich w Polsce”. W dniach 13-15 maja 2005 roku Dolnośląski Ośrodek Studiów Strategicznych zorganizował we Wrocławiu dwudniową międzynarodową konferencję naukową. W jej trakcie zaprezentowałem referat poświęcony udziałowi estońskich sił zbrojnych w operacjach stabilizacyjnych na terenach byłej Jugosławii oraz w Afganistanie.

Od roku 2009 sprawowałem opiekę naukową nad stypendystami programu Lane’a Kirklanda, którzy realizowali swoje projekty badawcze w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego. W roku 2010 wypromowałem pierwszą absolwentkę programu. Pani Phikria Asanishvili (obywatelka Gruzji) przygotowała pracę badawczą zatytułowaną: „Challenges of European Security after the Russian Georgian War”. W 2011 roku pani Aliya Orazgaliyeva (obywatelka Kazachstanu) przygotowała pod moją opieką pracę zatytułowaną: „An influence of globalization processes on the formulation and changes of economical attitudes (in case of Poland)”. W roku 2012 kolejna stypendystka programu pani Nadejda Afanasjeva (obywatelka Mołdawii) obroniła pracę zatytułowaną: „Energy security issue as a main theme in Russian foreign relations with the Eastern Partnership Countries”.

Od 2014 roku pełnię funkcję eksperta (Research Fellow) w strukturach Fundacji im Kazimierza Pułaskiego. Do moich zadań należy między innymi udział w konsultacjach o charakterze analitycznym i studyjnym, organizowanych przez Ambasady państw nordyckich – Danii, Norwegii oraz Szwecji. Dotyczą one zazwyczaj problematyki bezpieczeństwa w basenie Morza Bałtyckiego oraz polskiej polityki bezpieczeństwa i obronności.

W 2014 roku uczestniczyłem w konsultacjach w ramach Strategicznego Forum Bezpieczeństwa Biura Bezpieczeństwa Narodowego. Jako członek Stowarzyszenia Euroatlantyckiego (SEA), we wrześniu 2014 roku brałem udział w przygotowaniu dokumentu pt. „SEA: Szczyt NATO. Opinie członków SEA dla Prezydenta RP”, który został przekazany przez Stowarzyszenie Euroatlantyczne Panu Prezydentowi RP Bronisławowi Komorowskiemu przez Szczytem NATO w Newport.

Osiągnięcia dydaktyczne w zakresie popularyzacji nauki

Od momentu podjęcia pracy w Instytucie Studiów Międzynarodowych na stanowisku adiunkta (czyli od roku akademickiego 2002/2003), w każdym kolejnym roku akademickim realizowałem średnio 350 - 380 godzin dydaktycznych. W ramach kierunku Stosunki międzynarodowe (studia I oraz II stopnia, stacjonarne i niestacjonarne) prowadziłem zarówno zajęcia o charakterze kierunkowym (Międzynarodowe stosunki polityczne – studia I stopnia – wykład i ćwiczenia, Bezpieczeństwo międzynarodowe – studia II stopnia – wykład i ćwiczenia), jak i przedmioty o charakterze fakultatywnym: Problemy współczesnego świata, Konflikty i zbrojenia współczesnego świata, Europejski system bezpieczeństwa (konwersatoria). Wraz z rozwojem moich zainteresowań związanych z problematyką bezpieczeństwa militarnego oraz obronności Danii i Norwegii, każdego roku w ramach oferty wybieralnej oferowałem studentom nowe przedmioty specjalistyczne. Były to następujące zajęcia konwersatoryjne: Dania i Norwegia w czasie II wojny światowej, Polityka bezpieczeństwa Republik Bałtyckich, Rola NATO w europejskim systemie bezpieczeństwa, Bezpieczeństwo militarne państw skandynawskich. Zgłaszane zajęcia cieszyły się każdorazowo dużym zainteresowaniem studentów. W ramach angielskojęzycznej specjalności *Global Studies* realizowanej na studiach magisterskich II stopnia kierunku Stosunki międzynarodowe, prowadziłem w języku angielskim zajęcia dydaktyczne w formie wykładu i konwersatorium o nazwie *International security* w łącznym wymiarze 60 godzin.

W ramach kierunku Stosunki międzynarodowe prowadziłem ponadto proseminarium licencjackie, w jego trakcie przygotowywałem studentów studiów pierwszego stopnia od strony metodologicznej i teoretycznej do napisania pracy licencjackiej. Wypromowałem także 8 magistrów, jako opiekun naukowy i prowadzący seminarium na studiach niestacjonarnych II stopnia kierunku Stosunki międzynarodowe. Jednocześnie w opisywanym okresie, recenzowałem około 30 prac magisterskich i licencjackich. Zazwyczaj ich tematyka związana była z problematyką bezpieczeństwa militarnego, konfliktów zbrojnych, funkcjonowania współczesnego ładu międzynarodowego.

Po uruchomieniu w 2009 roku przez macierzysty Instytut kierunku studiów pierwszego stopnia Bezpieczeństwo narodowe, corocznie realizuję w jego ramach około 200-250 godzin dydaktycznych. Moja aktywność dydaktyczna w odniesieniu do nowego

Grzegorz Rdzanek

kierunku obejmowała i obejmuje nadal następujące przedmioty kierunkowe oraz wybieralne: Teorie bezpieczeństwa (wykład i ćwiczenia), Zagrożenia asymetryczne i terrorystyczne (ćwiczenia), Operacje specjalne sił zbrojnych (ćwiczenia), Rola NATO w euroatlantyckim systemie bezpieczeństwa (konwersatorium), Międzynarodowe stosunki polityczne (wykład i ćwiczenia), Nowoczesna technika wojskowa (ćwiczenia), Wstęp do wiedzy o wojsku i obronności (ćwiczenia).

W minionych latach czynnie uczestniczyłem w różnorodnych studenckich przedsięwzięciach konferencyjnych, seminaryjnych oraz dydaktycznych dotyczących problematyki bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. W dniu 4 grudnia 2006 roku wraz z prof. pułkownikiem Dariuszem Kozerauskim uczestniczyłem w konferencji studenckiej (zorganizowanej przez Koło Wschodnioeuropejskiego Stosunków Międzynarodowych) odbywającej się w Instytucie Studiów Międzynarodowych, poświęconej roli NATO w stosunkach międzynarodowych po 2001 roku. Wygłosiłem w jej trakcie wykład zatytułowany: „Szczyt NATO w Pradze i w Rydze”. W dniu 6 czerwca 2013 roku w trakcie odbywającej się w Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego studenckiej konferencji (organizatorem było Koło Naukowe Historyków Wojskowości UWr), zatytułowanej: „Rozwój działań nieregularnych oraz ich wpływ na historię”, wygłosiłem wykład poświęcony ewolucji norweskich sił specjalnych od końca zimnej wojny. W latach 2010-2012 aktywnie współpracowałem z działającą w Instytucie Studiów Międzynarodowych Studencką Organizacją Bezpieczeństwa Narodowego i Wojskowości, uczestnicząc czynnie we wszelkich seminariach i konferencjach studencko-doktoranckich, które były przez nią inicjowane. W dniach 15-17 maja 2008 roku uczestniczyłem w sposób czynny w I Ogólnopolskim Zjeździe Internacjologów Studentów. W jego trakcie zaprezentowałem wykład poświęcony strategii obronnej Rzeczypospolitej Polskiej.

W latach 2011-2012, współpracując z Komendą Wojewódzką Policji we Wrocławiu oraz Wojskową Komendą Uzuppełnień we Wrocławiu, zorganizowałem dla studentów kierunku Bezpieczeństwo narodowe serię wykładów poświęconych problematyce zagrożeń terrorystycznych w perspektywie Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej (prowadzonych przez specjalistów, praktyków prewencji wrocławskiej policji) oraz serię spotkań poświęconych służbie w Narodowych Siłach Rezerwowych.

Ponadto w latach 2011-2012 pełniłem rolę jurora w organizowanym przez Instytut Studiów Międzynarodowych konkursie wiedzy o Unii Europejskiej dla uczniów szkół średnich o nazwie „Blżej Europy”.

W minionych latach, poszukując partnerów zewnętrznych dla wzbogacenia oferty dydaktycznej Instytutu Studiów Międzynarodowych doprowadziłem do zawarcia porozumień o współpracy badawczo-dydaktycznej z Wojskowym Instytutem Techniki Pancерnej i Samochodowej w Sulejówku oraz Polską Izbą Producentów na rzecz Obronności Kraju z siedzibą w Warszawie.

W czerwcu 2015 roku zostałem wyznaczony na promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim magistra Bogusława Olszewskiego (dysertacja zatytułowana: *Prawnomiędzynarodowe aspekty militaryzacji cyberprzestrzeni*). Pan magister Olszewski jest doktorantem w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, Jego przewód doktorski realizowany jest w Instytucie Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

W listopadzie 2015 roku wspólnie z doktorem Arturem Drzewickim zorganizowałem w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego jednodniową konferencję naukową, której celem była analiza i ocena udziału Wojska Polskiego w operacji stabilizacyjnej w Afganistanie, zatytułowaną: „Afganistan 2014 – rok zwycięstwa czy rok porażki ? Doświadczenia dla przyszłości”. Konferencje zgromadziła 30 prelegentów, którzy reprezentowali między innymi: Wyższą Szkołę Oficerską Wojsk Lądowych we Wrocławiu, Centrum Szkolenia Wojsk Inżynieryjnych i Chemicznych we Wrocławiu, zakłady Rosomak SA, zakłady OBRUM Polska Grupa Zbrojeniowa, międzynarodowy koncern zbrojeniowy BAE Systems.

Staże w zagranicznych ośrodkach naukowych i akademickich

W trakcie prac nad rozprawą doktorską, okresie sierpień 2000 – marzec 2001, przebywałem w Uniwersytecie w Aalborgu, w Danii. Mój pobyt był finansowany przez Duńską Agencję Badań. W kwietniu 2003 roku w ramach programu LLP-Erasmus Teaching Staff Mobility przez trzy tygodnie ponownie prowadziłem badania oraz zajęcia dydaktyczne w Uniwersytecie w Aalborgu. Od połowy kwietnia do połowy maja 2005 roku w ramach tego samego programu wymiany nauczycieli akademickich, przebywałem w Uniwersytecie w Oslo

Grzegorz Rdzanek

(Department of Political Science). W trakcie tego pobytu zrealizowałem około 10 godzin zajęć dydaktycznych dla norweskich studentów (poświęcone one były polskiej polityce zagranicznej i bezpieczeństwa) oraz prowadziłem kwerendę biblioteczną w bibliotekach: Uniwersytetu w Oslo, Norweskiego Instytutu Polityki Zagranicznej - NUPI, Instytutu Noblowskiego, Norweskiego Instytutu Studiów nad Obronnością – IFS. W lutym 2007 roku (przez miesiąc) w ramach wymiany naukowej unijnego programu GARNET prowadziłem badania naukowe w Uniwersytecie w Aarhus w Danii. W ich trakcie gromadziłem materiały oraz analizowałem źródła wykorzystane następnie do przygotowania publikacji poświęconej rozwojowi europejskiej współpracy zbrojeniowej.

Oprócz kilkutygodniowych pobytów o dydaktycznym i badawczym charakterze, które zostały przedstawione powyżej, w 2006 roku przebywałem w Wielkiej Brytanii, prowadząc kwerendę biblioteczną i archiwalną w Birmingham i Londynie. W sierpniu 2007 roku przez tydzień gromadziłem materiały źródłowe w bibliotece Duńskiego Instytutu Studiów Międzynarodowych – DIIS.

Ostatni mój badawczy pobyt w Norwegii miał miejsce w sierpniu i wrześniu 2013 roku. Przez tydzień w ramach realizowanego samodzielnie projektu badawczego: „Rozwój potencjału i oferty edukacyjnej Uniwersytetu Wrocławskiego, szansą zwiększenia konkurencyjności uczelni”, finansowanego ze środków programu Kapitał Ludzki Unii Europejskiej, wizytowałem Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu w Oslo.

Działalność organizacyjna

Od roku 2003 pełniłem funkcję koordynatora zakładowego ECTS w Zakładzie Studiów nad Unią Europejską. W roku 2008 zostałem przez dyrektora prof. dr hab. Tadeusza Marcza powołany na funkcję głównego Koordynatora ECTS w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego. W ramach przypisanych mi obowiązków organizowałem procedury zapisów na przedmioty wybieralne oraz odpowiadałem za przygotowywanie większości dokumentów niezbędnych dla funkcjonowania procesu dydaktycznego. W marcu 2009 roku na mocy decyzji Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego rozpocząłem pracę w charakterze Zastępcy Dyrektora Instytutu Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego ds. Dydaktyki. Pierwszym poważnym zadaniem, które mi

Grzegorz Rdzanek

powierzono było uruchomienie w Instytucie Studiów Międzynarodowych nowego kierunku studiów pierwszego stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) – Bezpieczeństwa narodowego.

Kierunek Bezpieczeństwo narodowe przygotowany został w grudniu 2008 roku, przez trzyosobowy zespół, w składzie którego się znalazłem. Mój wkład pracy w ostateczny program kształcenia kierunku oceniam na 40 procent. Ponieważ pierwszy nabór realizowany miał być w założeniu Instytutu Studiów Międzynarodowych od roku akademickiego 2009/2010, uruchomienie studiów w obrębie dyscypliny nauk o bezpieczeństwie traktowane było przez władze Wydziału Nauk Społecznych oraz Instytutu jako kluczowe, priorytetowe zadania z punktu widzenia rozwoju placówki. W roku 2013 Instytut Studiów Międzynarodowych przyjął na pierwszy rok studiów piąty nabór studentów w ramach tego kierunku.

W roku 2012 kierowałem zespołem dokonującym zmian w programach kształcenia kierunków Bezpieczeństwo narodowe oraz Stosunki międzynarodowe wymaganych wytycznymi Krajowych Ram Kwalifikacji oraz zmianami ustawowymi odnoszącymi się do realizacji kierunków studiów w placówkach akademickich. Mój udział w przeprowadzonym dostosowaniu programów kształcenia kierunków realizowanych przez Instytut Studiów Międzynarodowych do nowego reżimu prawnego, szacuję na 70 procent.

W październiku 2012 roku program kształcenia studiów pierwszego stopnia kierunku Bezpieczeństwo narodowe oraz organizacja procesu dydaktycznego zostały poddane ocenie Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) w ramach oceny programowej. W związku z wizytacją w Instytucie Studiów Międzynarodowych zespołu oceniającego PKA, decyzją dyrektora Instytutu zobowiązany zostałem do przygotowania Raportu samooceny kierunku. Po uzyskaniu w grudniu 2012 roku propozycji oceny, przygotowałem odpowiedź dla PKA oraz dokonałem modyfikacji programu kształcenia kierunku zgodnie z zaleceniami Komisji. Mój udział w przygotowaniu Raportu samooceny oraz Odpowiedzi na raport PKA oceniam na 80 procent. Ostatecznie w lutym 2013 roku kierunek Bezpieczeństwo narodowe prowadzony przez Instytut Studiów Międzynarodowych otrzymał od Polskiej Komisji Akredytacyjnej ocenę „pozytywną”.

W lutym 2013 roku Dyrektor Instytutu Studiów Międzynarodowych prof. dr hab. Zdzisław J. Winnicki powołał do życia wewnątrz-instytutowy zespół, którego zadaniem było

Grzegorz Rdzanek

przygotowanie programu kształcenia nowego kierunku studiów magisterskich drugiego stopnia (stacjonarnych oraz niestacjonarnych) nazwanego Bezpieczeństwo międzynarodowe. Jako kierownik nowo-utworzonej Pracowni Koordynacji Badań i Dydaktyki Bezpieczeństwa Narodowego pełniłem rolę przewodniczącego zespołu przygotowującego rzeczony program. Został on oparty o strukturę modułową i pod względem treści kształcenia odpowiada najbardziej aktualnym wzorcom międzynarodowym w tej materii. Mój wkład w ostateczny kształt programu (oraz przygotowanie oficjalnych dokumentów niezbędnych dla uruchomienia nowego kierunku studiów w strukturach Uniwersytetu Wrocławskiego) oszacować mogę na 80 procent całości prac. W roku akademickim 2013/2014 Instytut Studiów Międzynarodowych rozpoczął kształcenie pierwszego rocznika studentów kierunku Bezpieczeństwo międzynarodowe. W styczniu 2015 roku z powodów osobistych zrezygnowałem z kierowania Pracownią Koordynacji Badań i Dydaktyki Bezpieczeństwa Narodowego.

Oprócz wypełniania obowiązków Zastępcy Dyrektora Instytutu ds. Dydaktyki, w latach 2012 – 2014 uczestniczyłem w pracach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz jestem członkiem Rady Instytutu Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego.

Moja działalność organizacyjna nierozzerwalnie związana jest z zainteresowaniami badawczymi oraz moją aktywnością naukową. Wiedza merytoryczna dotycząca problematyki bezpieczeństwa oraz obronności pozwala mi projektować programy kształcenia kierunków związanych z bezpieczeństwem oraz planować i organizować proces dydaktyczny w ich obrębie, zgodnie z wymogami teoretycznymi, metodologicznymi i aktualnym dorobkiem nauk o bezpieczeństwie oraz nauk o obronności.

Stypendia, granty i udział w projektach realizowanych we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych

W latach 2007-2008 byłem uczestnikiem prac w ramach projektu GARNET (Network of Excellence, VI Program Ramowy UE, uniwersytetem koordynującym był Warwick University w Wielkiej Brytanii). Od maja 2008 roku do maja 2010 roku byłem beneficjentem stypendium habilitacyjnego Uniwersytetu Wrocławskiego w ramach realizacji własnego

Grzegorz Rdzanek

projektu badawczego. W sierpniu i wrześniu 2013 roku realizowałem (jako beneficjent V edycji) we współpracy z Uniwersytetem w Oslo samodzielny projekt badawczy: „Rozwój potencjału i oferty edukacyjnej Uniwersytetu Wrocławskiego, szansą zwiększenia konkurencyjności uczelni”, finansowany ze środków programu Kapitał Ludzki Unii Europejskiej. W 2014 roku byłem uczestnikiem projektu badawczego Fundacji im. Kazimierza Pułaskiego: „Pułaski dla obronności Polski”. Rezultatem prac zespołu, w skład którego wchodziłem, był raport dotyczący polskich sił zbrojnych.